

HADRIÁN 2

25/6/2022

festivalregiony.cz

Zpravodaj Mezinárodního
divadelního festivalu Regiony

REGIONY
MEZINÁRODNÍ
DIVADELNÍ FESTIVAL
HRADEC KRÁLOVÉ

TÉMA VODA

MICHAL VAJDIČKA:
Z KOMEDIE SE
STALA TRAGÉDIE

UKRAJINSKÝ
SUPERHRDINA

ONDŘEJ ŠTEFAŇÁK:
UMĚNÍ MUSÍ V KRIZOVÝCH
MOMENTECH VYTRVAT

Regiony

JAN SKÁCEL (*1922 – †1989)

MODLITBA ZA VODU

Ubývá míst kam chodívala pro vodu starodávná mlá kde laně tišily žízeň kde žila rosnička a poutníci skláněli se nad hladinou aby se napili z dlaní

Voda si na to vzpomíná voda je krásná voda má voda má rozpuštěné vlasy chraňte tu vodu nedejte aby osleplo prastaré zrcadlo hvězd

A přiveďte k té vodě koníčka přiveďte koně vraného jak tma voda je smutná voda má voda má rozcuchané vlasy a kdo se na samé dno potopí kdo potopí se k hvězdám pro prstýnek

Voda je zarmoucená vdova voda má voda má popelem posypané vlasy voda si na nás stýská

Voda je zarmoucená vdova voda má voda má popelem posypané vlasy voda si na nás stýská

Voda je zarmoucená vdova voda má voda má popelem posypané vlasy voda si na nás stýská

FESTIVALOVÉ TIPY

O dračím víkendu ožije plenér před Divadlem Drak bohatým programem pro rodiny s dětmi. Návštěvníky čekají tvůrčí dílny mimo jiné ve spolupráci s píseckou Galerii hrou Sladovna, kolotoč a herní prvky řezbáře Matěje, *Moetivi karavan vás vezme na Expedici k domovu* (komorní představení pro 8 diváků). Chybět samozřejmě nebudou další divadelní představení včetně těch z našeho vlastního repertoáru. Na neděli připravujeme premiéru česko-ukrajinské inscenace *Červená Karkulka* a slavnostní křest CD *O bílé lani* ve společnosti králové-hradecké filharmonie.

Barbora Kalinová marketing a produkce Divadla Drak

Redakce Lenka Dombrovská (šéfredaktorka) Petra Zachatá (editorka) Dominik Melichar (korektury) Jan Motal (dětská stránka) Petr KlariN Klár a Viktor Hájek Redakční kontakt: lena.ds@seznam.cz

Sazba: Čarokrásno kolektiv Foto: Archivy divadel a Jan Šmída Tisk: Martin Sedláček

Festival pořádá Klicperovo divadlo, Divadlo Drak, kontrapunkt www.festivalregiony.cz

MILÍ DIVÁCI,

je to tady! Všichni jsme se určitě poslední dny nedočkavostí chvěli na největší divadelní událost roku. Konečně po dvou letech se budeme moci společně nabažit divadla, a nejen toho, zcela bez omezení. Spolu s kolegy jsme v průběhu celé právě končící sezony vybírali a sestavovali program a věříme, že tímto výběrem dostojíme našemu slíbu, který deklarujeme letošním tématem, a totiž, že kultura zažije tento červen obrovskou vzpruhu a s vaším přičiněním a s vaší účastí dojde ke vzájemné REGENERACI, především k regeneraci ducha. Mezi mé tři osobní „wellness“ regenerační typy rozhodně patří inscenace *Last Drop* autorů Jana Stránského a Jakoba Sambetha. Pohybový projekt se vydává za hranice běžného repertoáru Klicperova divadla, které má divákovi rozhodně co nabídnout. Věřte, že se bude jednat o zážitek v českém prostředí zcela nevídaný. Dále musím jistojistě pozvat na představení *V mém životě není nic, co by ukazovalo, že jsem uvnitř ošklivá*, kterému dominuje silné téma a fantastický výkon belgické performerky, herečky a režisérky Agnès Limbos. A do třetice mile ráda zvu na stálíce festivalu – Holektiv a jejich představení *Vrány*, které potěší, pohladí a zregeneruje. Vedle divadla jsme si připravili řadu dalších programů od hudby přes workshopy a dílny až po diskuzní pořady. Věřím, že váš osobní výběr nezůstane jen u tří představení, protože program je opravdu nadupaný.

Těšíme se na vás v divadlech, atriích i sadech!

Barbora Hodonická ředitelka kontrapunkt, z. ú.

VODA

- Většinu povrchu Země (71 %) pokrývá slaná voda moří a oceánů.
- Sladká voda tvoří jen nepatrnou část hydrosféry – 3 %, přičemž 69 % této vody je v ledovcích, které jsou v polárních oblastech. Dalšíh 30 % je voda podzemní a jen necelé procento tvoří voda povrchová a atmosférická.
- Člověk je z cca 60 % tvořen vodou, lidský mozek pak z 90 %.
- Dospělý by měl denně přijmout 2–3 litry VHODNÝCH tekutin.
- Člověk vydrží bez vody asi 4 dny.
- Pětina lidstva nemá přístup k nezávadné vodě.
- Asi 3 miliony lidí ročně umírají na choroby způsobené kontaminovanou vodou a špatnou hygienou, 90 % z nich jsou děti do pěti let.
- Na 1 kg hovězího se spotřebuje 13 až 15 tisíc litrů vody a na 1 kg čokolády až 17 tisíc litrů vody.
- Roční spotřeba vody pouze v českých domácnostech (tedy bez průmyslu a zemědělství) činí 32,5 tisíc litrů na osobu, to je přes 89 litrů denně.
- Zahrneme-li do průměrné denní spotřeby vody na člověka i produkci a zemědělství, vzroste na 450 litrů za den.

Voda je zarmoucená vdova voda má voda má popelem posypané vlasy voda si na nás stýská

Těšíme se na vás v divadlech, atriích i sadech!

Barbora Hodonická ředitelka kontrapunkt, z. ú.

Nasazení titulu má někdy i velmi pragmatický důvod. Já chtěl dělat v Besedě velice komorní a exkluzivní text Thomase Bernharda, jenže pak přišel covid a divadlo muselo snížit počet premiér. Nu a mně by najednou několik herců takzvaně stálo. Přitom jsem chtěl zůstat u textu, který jde „na dřeň“. Klade na herce veliké nároky – situace v Trierovi jsou opravdu hraniční, až si člověk říká „dá se to zahrát?“ A to byl ten důvod. Pro mě je Studio Beseda takovou naší hereckou laboratoří, kde si můžeme dovolit prověřit, kam se herecky posouváme – inscenace *Kdo se bojí Virginie Woolfové, Lidé mista věci* i *Prolomit vlny* jsme nasazovali hlavně kvůli těm hereckým úkolům, které se dějí doslova nadosah diváků. A na toho Bernharda časem taky dojde.

…

Lars von Trier a divadlo se nemají rádi. Prolomit vlny vzniklo v době manifestu Dogma 95, tedy v době, kdy Trier razil cestu naprosté odumělkovanosti kinematografie. Kamera pouze zachycuje příběh, který se odehrává, aniž by si kamery vůbec všimal. A teď k tomu přiložte divadlo se svou divadelní konvencí a veškerou umělostí. To vlastně nelze spojit. Ale i Trier ve filmové verzi požadavky Dogma 95 porušil a nebral dogma dogmaticky. *Prolomit vlny* je v podstatě pohádkou pro dospělé. Trier miloval pohádku *O dobrosrdečce*, dívce, která tak milovala, že se celá rozdala, a tomu my zůstáváme věrni.

LDS

ČESKÝ DIVÁK MÁ VĚTŠÍ ZKUŠENOST S NÁROČNOU DRAMATURGIÍ

ČESKÝ DIVÁK MÁ VĚTŠÍ ZKUŠENOST S NÁROČNOU DRAMATURGIÍ

Slovenský režisér Michal Vajdička pravidelně spolupracuje s prestižními českými scénami. V letech 2014–2016 byl uměleckým šéfem Dejvického divadla, od příští sezony nastupuje jako kmenový režisér do pražského Národního divadla. Předmětem rozhovoru byly především dvě inscenace v jeho režii, které se představí na Regionech: *Na koho to slovo padne z hradeckého Klicperova divadla (25. června od 10:30 na Hlavní scéně) a Konec rudého člověka z pražského Divadla v Dlouhé (1. července od 19 hodin tamtéž).*

Proč jste se v Klicperově divadle rozhodl inscenovat právě hru Gábora Görgeyho *Na koho to slovo padne*?

Čím je výjimečná?
Témata, která hra nabízí, určitě stojí za inscenování, ale tentokrát jsem měl jiný důvod. Na Slovensku se hra inscenovala před třiadvaceti lety a režisérem byl můj blízký přítel Peter Mankovecký. Přestože se inscenace stále úspěšně hraje v divadle Astorka, Manky nás přesně před deseti lety nečekaně opustil. Rozhodl jsem se inscenovat hru Gábora Görgeyho na jeho počest.

V českém divadle jde o dramaturgický objev. Na Slovensku se hry Gábora Görgeyho běžně hrají? Představte prosím českým divákům tohoto autora.

Narodil se v roce 1929 a od padesátých let se pohyboval v uměleckých kruzích a byl aktivní jako autor poezie, beletrie, ale i jako autor dramatických textů. Během života zastával různí zaměstnání – byl dramaturg, novinář, překladatel a vyzkoušel si i divadelní režii. Později se stal předsedou svazu maďarských spisovatelů a uměleckým ředitelem televize. Od roku 1994 byl také předsedou maďarského PEN klubu, později byl dokonce jeho prezident. Roku 2002 byl jmenován do vlády Pétera Medgyessyho do pozice ministra národního dědictví. Na koho to slovo padne je jediná hra, která se od Gábora Görgeyho na Slovensku inscenovala. Přestože je autorem vícero her, myslím, že tato jediná byla přeložená do několika jazyků. Díky inscenaci v Hradci Králové tak vznikl tak český překlad.

ČESKÝ DIVÁK MÁ VĚTŠÍ ZKUŠENOST S NÁROČNOU DRAMATURGIÍ

ČESKÝ DIVÁK MÁ VĚTŠÍ ZKUŠENOST S NÁROČNOU DRAMATURGIÍ

Na koho to slovo padne svou – výsostně dramatickou – výchozí situací připomíná například slavné drama J. P. Sartra S vyloučením veřejnosti. Označil byste Görgeyho hru za absurdní drama?

Kdybychom zkoumali jednotlivé atributy absurdní dramatiky, možná bychom zjistili, že některé se objevují i ve hře Na koho to slovo *padne*, ale absurdní drama narušuje klasickou kompozici dramatu, odehrává se v neurčitém čase a na neznámém místě, chybí v něm souvislý děj, zápletka, rozuzlení nebo závěr. Na koho to slovo padna má poměrně jasná, jednoduchá pravidla a jednotu času, prostoru a děje. To, co hru s absurdní dramatikou spojuje, je téma absurdity existence člověka.

Vystupují zde pouze mužské postavy. Jaké to nese významy?

Postavy ve hře reprezentují společenské vrstvy, to, že jsou to muži, v podstatě nehraje roli, důležité je, aby kromě konfliktů vyvolávaných společenským postavením, nevznikaly další, způsobené jinými faktory. Je to konstrukt, který pravděpodobně vznikl divadelní improvizací.

V inscenaci hrají Josef Čepelka, František Staněk, Jakub Tvrdík, William Valerián a Jiří Zapletal. Čím jste se řídil při obsazování herců do konkrétních rolí?

S herci jsem před zkoušením neměl možnost spolupracovat, a tak jsem si nechal poradit od uměleckého šéfa Pavla Kheka. Nebylo moc možností obsazení, protože se paralelně s námi dokončoval *Orestés* v režii Jakuba Nvoty. Obsazení, ale bylo nakonec šťastné.

Na Regionech bude uvedena také vaše inscenace z Divadla v Dlouhé *Konec rudého člověka*. Proč jste se rozhodl zpracovat právě stejnojmennou knihu nositelky Nobelovy ceny za literaturu Světlany Alexijevičové?

Když jsme pro Slovenské národní divadlo v Bratislavě připravovali dramati-zaci románu *Laskavé bohyně* od Jonathana Littella, Putin anektoval Krym. Nedokázali jsme pochopit, jak je to v dnešní době

Hadrián 2 festivalregiony.cz

Voda je zarmoucená vdova voda má voda má popelem posypané vlasy voda si na nás stýská

vůbec možné. Jak je možné, že se opět dostáváme do situace, kdy vám někdo se zbraní v ruce sáhne na majetek nebo život. Přestože jsme byli přesvědčeni, že něco takového jako druhá světová válka se už v tomto století nemůže zopakovat, cítili jsme jisté napětí a chtěli jsme pochopit mentalitu Rudého člověka. Díky autentic-kým rozhovorům od Světlany Alexijevičové jsme měli možnost nahlédnout do hlav národa, který je už více než třicet let masírovaný propagandou. Pochopili jsme, že svoboda a bezpečnost v Evropě vůbec není samozřejmost. Proto jsme se rozhodli nabídnout do Dlouhé právě tento titul. Chtěli jsme jen zvednout prst a s nadhledem, komickou formou, ukázat, co se děje v hlavách našich sousedů. Vůbec nás tehdy nenapadlo, že Putin napadne Ukrajinu.

Jak se válka na Ukrajině promítla a promítá do vyznění inscenace?
Z komedie se stala tragédie.

Kniha pracuje dokumentárním způsobem s výpověďmi reálných lidí žijících na území bývalého Sovětského svazu, vy jste se však od dokumentárního žánru odklonil. Autor adaptace Daniel Majling předlohu zpracoval do podoby připomínající čechovovské drama. Proč toto řešení?

Oba si velmi dobře uvědomujeme poslání divadla. Pokud chceme diváka zasáhnout tématem co nejhluběji, musíme mu předložit materiál, který kromě rácia zasáhne i jeho cit. Hledali jsme proto dramaticky atraktivnější způsob vyprávění, než je dokumentární drama.

Od příští sezony nastupujete jako kmenový režisér do pražského Národního divadla. Jaké zde máte plány?

Se SKUTRY se vzájemně doplňujeme, máme sice stejný pohled na divadlo, ale každý z nás pracuje úplně jinou formou. Naše vzájemná spolupráce může přinést souboru i divákům větší pestrost a rozhled.

Vnímáte nějaké zásadní rozdíly mezi českým a slovenským divadlem?

Slováci jsou více venkovská společnost, zatímco Češi spíše městská. Od toho se vše odvíjí, vztah k umění, ke kultuře a vzdělání. Tomu se přizpůsobuje i dramaturgie divadel. Český divák má větší zkušenost s náročnou dramaturgií.

Ptala se Petra Zachatá

UMĚNÍ MUSÍ V KRIZOVÝCH MOMENTECH VYTRVAT

Kdo přišel s námětem inscenace *Ruka je osamělý lovec*?

Sleduji práci švýcarské dramatičky Katji Brunnerové již delší dobu. Její sarkastické hry mě baví. Brunnerová píše o světě se zvláštním zlomyslným šklebem. Jako režisérovi nabízí její asociativní styl psaní možnost se scénicky vyřádit. Brunnerová, podobně jako Jelineková, nepoužívá klasickou dramatickou formu, ale vytváří textové plochy, jež mě vedly již při prvním čtení ke konkrétním obrazům. To byla další věc, která mě na přípravě i zkoušení textu velice bavila. Kam až mě asociativní hra dovede? Kdo nebo co je ta osamělá ruka? Když jsme vybírali s uměleckou šéfkou Rubínu Dagmar Fričovou titul, který bychom mohli inscenovat, nabídl jsem hru *Die Hand ist ein einsamer Jäger*. Iniciovali jsme její překlad (Viktorie Knotková) a hru uvedli v české premiéře.

Jak se vám režírovalo drama, které je štíplavou kritikou machismu?

Mám takové režijní pravidlo: pokud mě daná látka neprovokuje ve dne v noci, abych o ní přemýšlel, řešil ji, představoval si její uchopení, není důvod ji inscenovat. Machismus ubližuje samozřejmě ženám, ale zároveň také mužům. Inscenace není pouze štíplavou kritikou machismu, ale také dalších klíšé a zaběhlých společenských modelů týkajících se pohlaví. Bohužel jsme museli veřejně uvedení inscenace o rok odložit kvůli pandemii. Ale za ten rok se v oblasti sexualizovaného násilí moc nezměnilo a inscenace nezestárla ani o den. Je podivné, kolik lidí v mém okolí tvrdilo – a možná stále tvrdí –, že právě násilí mezi pohlavími není již v naší zemi, či v západním světě vůbec, žádné důležité téma. Já si to nemyslím. Stále slychám zprávy o znásilněních, domácím násilí, ale i o rozdílných platech pro muže a ženy, o skleněném stropě a o krizi moderního muže. To jsou také součástí problému. A myslím si, že to je jen špička ledovce. Dostáváme se k otázce nerovnosti a nespravedlnosti. To je podle mého názoru velké a důležité téma v každé době.

***Ruka je osamělý lovec* tematizuje komediální formou společenské problémy. Nemyslíte, že místo pobavení může představení diváky pobouřit?**

Mohl bych začít odpověď nějakou chytrou glosou, jakože hranice mezi dobrým humorem a urážkou je tenká. Ale zrovna si nic na tento způsob nevybavuji a ani nejsem takový žoviální typ, že bych sázel jeden bonmot za druhým. A myslím si, že taková je i inscenace. Nepodobivá. Na Ruku nám vycházejí dva typy recenzí. Ten jeden, psán povětšinou bílým heterosexuálním mužem, nepovažuje inscenaci za dobrou. Druhý typ inscenaci nehodnotí nálepkami, ale snaží se ji podrobně analyzovat. Nechám na divákovi, ať si udělá vlastní názor. Ostatně pobouření uměleckým dílem může nést v budoucnu sladké plody (*bonmot*).

Úspěch je první částí antifašistické trilogie Čekárna. Téma to bylo už v čase loňské premiéry velmi těžké, vidíte skrze události posledních měsíců témata, které jste dříve nepokládali za aktuální?

K realizaci celé Feuchtwangerovy trilogie *Čekárna* nás vedl v Divadle X10 s dramaturgy Lenkou Havlíkovou, Barborou Hančilovou a Ondřejem Novotným obecný pocit nárůstu extremistických tendencí společnosti, který byl zjevný již před dvěma lety, kdy jsme nad dílem začínali přemýšlet, a dnes nabyl možná ještě hrůznějších podob. Myslím si, že je důležité, že dramaturgie Divadla X10 není tendenční, ale snaží se dosáhnout univerzálnějších motivů, které konkrétní projevy problémů přesahují. *Úspěch* má jednoduchou rámcovou situaci. Snoubenec hlavní hrdinky Johany Krainové Martin Krüger vystaví provokativní obraz. Zato je ve zpolitizovaném procesu odsouzen zlomyslným ministrem kultury k vězení. Johana se vydává do výhradně mužského světa, aby svého budoucího manžela zachránila. A na tomto půdorysu se s brechtovským odstupem rozehrávají osudy dalších postav města Mnichova let 1921–1924. Rýsují se konkrétní témata (žena v mužském světě, funkce umění a úspěch jako neoliberalní komodita), ale také témata univerzálnější jako touha po svobodě, spravedlnost či kolektivní odpovědnost. Trilogie je doposud největším činoherním projektem Divadla X10, proto jsme se rozhodli ho podpořit také doprovodnými materiály, jako krátkými dokumenty či audioprogramy, na obojí bych diváky odkázal – nalézt je mohou na stránkách našeho divadla.

Ondřej Štefaňák je režisérem dvou inscenací, které jsou na letošním ročníku festivalu k vidění. *Úspěch* Divadla X10, kde je Štefaňák uměleckým šéfem, byl uveden včera ve Studiu Beseda. Představení *Ruka je osamělý lovec* A studia Rubin můžete zhlédnout tamtéž v pondělí 27. června od 22. 00.

A ano, myslím si, že v posledních dnech inscenace nabrala na síle. Hráli jsme ji den po propuknutí války na Ukrajině. Někdo by se možná podivil, že jsme vůbec vylezli před diváky, že jsme měli spíš sledovat zpravodajství. Ale myslím si, že právě to je role umění v krizových momentech. Vytrvat.

Kdybyste měl *Úspěch* nazkoušet dnes, udělal byste něco jinak?

Samozřejmě. Zkoušení ovlivňují konkrétní neopakovatelné okamžiky a pocity, které během procesu zažíváte. Jestli se mě ptáte na tuto otázku s ohledem k současné globální krizi – jistě by se v inscenaci projevila. Stejně jako se projevilo její intuitivní tušení. Inscenace jsou výjimečné právě v tom, že jsou neopakovatelnými odrazy daného okamžiku: osobního i společenského.

Hudbu k oběma inscenacím složil Kryštof Blabla. Jak byste jeho tvorbu charakterizoval? Jak důležitá je v inscenacích hudební složka?

Divadlo je hodně vrstevnaté umění a já si zakládám na jeho plasticitě. Chci, aby svět, který na jevišti vzniká, byl originální, nezaměnitelný a komplexní. To si nelze představit bez hudby. Často o inscenacích přemýšlím jako o zvukové skladbě, aby měla správný rytmus a tempo. Hudebník podle mě patří do nejužšího tvůrčího týmu. Musí umět zachytit prostor dramatu stejně dobře jako scénografie. S oblibou používám termín hudební scénografie. S Kryštofem pracuji od inscenace *Láska v době globálních klimatických změn* v pražském MeetFactory. A nepokračoval bych v této spolupráci, kdyby se nerozvíjela. Na začátku každé připravované inscenace máme podobnou vizi, ale Kryštof mě umí vždy překvapit. Má zvláštní dar „*nebýt spokojený*“, a tak přichází s novými dalšími úhly pohledu, než se vše stává perfektním. Myslím, že i druh humoru máme společný, a to je také důvod, proč nám to funguje a bude doufám fungovat i nadále. Diváci se tedy mohou těšit na podzimní premiéru Brochova *Očarování* v Besedě, na níž s Kryštofem spolupracujeme.

Ptal se Viktor Hájek

UKRAJINSKÝ SUPERHRDINA

ke knize Ivana Olbrachta
Nikola Šuhaj loupežník

„... a vysmívá-li se Rusín Židovi, že nejlí slatinu, sedí při obědě s kloboukem na hlavě a v pátek večer zbůhdarma pálí drahé svíčky, vysmívá se mu ve vsí dobrotě, a opovrhuje-li Žid Rusínem, že se modlí k škaradě popravenému člověku a ženskou (dokonce ženskou!), stojící na půlměsíci, pokládá za pánaboha, opovrhuje jím jen abstraktně.“

Tak to chodívalo na Podkarpatské Rusi, dnešní ukrajinské Zakarpatské oblasti, v době kolem první světové války. Tak to viděl Ivan Olbracht při svých nesčetných toulkách touto zapomenutou, svéráznou, chudou, ale nepoddajnou oblastí kdysi Československa, dnes Ukrajiny a kdovíkoho v budoucnosti. A tak to Ivan Olbracht zapsal do řádek kultovního baladického románu *Nikola Šuhaj loupežník*. V něm na pozadí obrazu prohlubujícího se příkopu mezi chudými a bohatými, mezi žijícími v blahobytu a v bídě vylíčil Olbracht životní i vybájené osudy místní legendy Nikoly Šuhaje. Válečného zběha a bezcitného vraha čarodějnice, ale také hoodovského bandity rozdávajícího lup bohatých chudým, jenž měl až marwellovské schopnosti unikat četníkům. Olbrachtovi se v románu podařilo namíchat drásající napětí, obraz prostředí a oživit charakter tak, že je kniha vzrušující

i dnes. A možná právě i dnes. A to dokonce tak vzrušující, že ji ani Národní knihovna na rozdíl od jiných podobně starých knih digitálně mimo své prostory nepřístupnila. Prostě si ji buď musíte koupit, nebo fyzicky půjčit.

V Nikolově příběhu samozřejmě nechybí ani krásná žena. Jmenuje se Eržika, je jí devatenáct a nosí velice volné oblečení a korále. Bydlí v Koločavě, kde se ještě před válkou (tou současnou) chodilo na diskotéky na jehlách skrz kravince. Když četníci nedokážou sebrat Nikolou, zkouší to právě přes Eržiku. Nejprve skrz mohutnou postavu závodčího Svozila, který se ji pokouší sbalit a Eržika mu nakonec taky podlehne. Protože z toho ale nic není, pouze Svozilova mrtvola puškou Šuhajovou, Eržiku četníci nakonec seberou. Ani z toho ale nakonec nic není. Tak jak to ale bývá, zradili ho jeho nejbližší při vidině odměny, jež byla na jeho hlavu vypsaná. Zákeřně vylákán přáteli na louku, skončil se sekerou v zádech a na Koločavském hřbitově bez náhrobku a bez rakve. Ale kdo ví, možná si jeho legendu místní vyprávějí dodnes.

Za román byl Olbracht v roce jeho vydání 1933 poctěn státní cenou za literaturu, což se nelíbilo podkarpatským četníkům, kteří měli pocit, že se tu adoruje bandita, který má se svou skupinou

na svědomí na desítky četnických obětí. Olbracht pak musel vysvětlovat, že jde o literaturu, a nikoli Šuhajovu monografii, a tudíž, že se v knize „*věci neudály tak jako ve skutečnosti a osoby v knize vystupující že nejsou lidé opravdoví*“. A od svého vydání byl román také poctěn téměř dvěma desítkami různých divadelních adaptací, naposledy například minulý týden v libereckém Divadle F. X. Šaldy. Dnes ovšem netradiční pojetí na pomezí divadla a koncertu od hradeckého Divadla Lúza. Nikola Šuhaj zdá se nežije jen v koločavských lesích...

Dominik Melichar

ANKETA VODA

Anketu na téma VODA jsem s respondenty tvořil v deštěm zpestřený pátek.

1. Zmokli jste někdy na divadle?
2. K čemu vodu využíváte nejvíce?
3. „Ve víně je pravda, ve vodě zdraví.“ Souhlasíte?

Zuzana z Prahy, studentka divadelních a uměnovědných studií

1. Ano, určitě. Na letní scéně.
2. Asi na mytí nádobí.
3. Určitě ne. Myslím si, že i ve víně je trocha zdraví.

Ivana ze Sklabiň, studentka dějin umění

1. Ano, konkrétně třeba na open air festivalu Dotyka a Spojenia v Martině.
2. Asi ke sprchování.
3. Myslím si, že ve víně je jak zdraví, tak pravda.

Honza z Hradce Králové, student hudby a barista

1. Dneska několikrát, naposledy před pěti minutami.
2. Určitě víc k pití než k mytí.
3. Souhlasím, ale pravda je ve veškerém alkoholu. Podle mě alkohol otevírá lidem mysl a rozvažuje jazyk.

Za odpovědi děkuje Viktor Hájek

BRUNO, MAD HUGHES A MACBETH

Ještě to během festivalu určitě několikrát zazní. Žijeme v době, v níž si nemůžeme být ničím jisti. Každé médium někomu patří a hájí jeho zájmy, sociální sítě jsou plné roztdivných skupin od milovníků bonsajů po odpůrce holocaustu, politici říkají věci, z nichž už stojí jenom rozum. Naučili jsme se říkat slova jako fakenews, troll nebo pravda. Byla by to legrace, kdyby to nakonec nevedlo k nesmírným ztrátám na životech, jak ukazuje všehoschopná ruská propaganda v souvislosti s jeho agresí na Ukrajině.

Do škol se však konečně dostává obor mediální gramotnosti a problému si začali všimati i umělci. Kupříkladu plzeňské Divadlo Alfa. Na festival přivezlo inscenaci *Pravdu má každý svou (?)* tvůrčího dua Tomáš Jarkovský a Jakub Vašíček, která se pokouší spojit téměř nespojitelné, totiž příběh upálení Giordana Bruna v době baroka a prostředí konspiračních teorií v současné době.

První část představení je stylizovaná jako inkviziční proces, v němž proti sobě stojí chorál v kápích zahalených inkvizitorů, podle Bruna fanatiků, kteří neumějí číst v Písmu a opírají se jen o strach. Druhá pak jako inscenované diskusní vlákno o chemtrails a sítích G5, jež nabourá nováček mluvící o tom, že Země je plochá. Ten je zprvu komunitou brán jako troll, brzy ji však obměkčí pseudodůkazy a nakonec si získá jejich obdiv, když se pouští do stavby vlastní rakety, v níž chce vyletět co nejvyš, vyfotit Zemi a podat konečně „nevyvratitelný důkaz“ o plácátosti Země.

Obě části spojují dva obrazy, v nichž se jejich hrdinové setkávají. Na jedné straně Giordano Bruno, který byl upálen za to, že tvrdil, že Země není plácata, ale kulatá, že není středem vesmíru a že obíhá kolem slunce. Na druhé pak Mike Mad Hughes, který se rozhodl dokázat, že Země naopak plácata je a ve společných chvílích se snaží Bruna přesvědčit, že jsou ze stejného těsta. V prvním obraze správně rozervaný Bruno jen drnká na kytaru a nic neříká, v druhém už milého Hughese pošle k šípku latinským citátem „*Co je dovoleno Bohovi, není dovoleno volovi*“.

Ještě jedno slovní spojení je v dnešní době moderní, byť bohužel ne tolik, jak by si asi většina z nás přála – kritické myšlení. To je takový způsob myšlení, při němž jednoduše řečeno neskočíme na lep první zprávy, kterou si někde přečteme. Plzeňská inscenace, aniž by to nějak hlasitě deklarovala, právě takové myšlení podporuje a kupodivu to nemusí být salonnímu intelektuálovi zrovna po chuti. Leitmotivem obou částí je totiž Brunův citát „*Upálit neznamená vyvrátit*“. O týž citát se ovšem opírá i Mike Mad Hughes. Najednou se původní jistoty obrací vzhůru nohama. Vždyť i evidentní tmaří, popírači a konspirátoři mohou být na stejné úrovni jako Giordano Bruno. A komu pak fandit? V tento moment má přijít na řadu kritické myšlení, člověk, nebo dokonce divák, nemá ustrnout, má se dál pít, zpochybňovat už jednou zpochybněné, ptát se. To je asi hlavní poselství plzeňské spíše hříčky, za níž ovšem stojí spousta vynikajících nápadů od živého filmu, nebo chcete-li obnažování filmového řemesla, po vynikající hudební složku, písňové texty a zpěv připomínající nejlepší éru hudebních divadel z poloviny minulého století.

Na problémy současnosti cílilo i zahajovací představení letošního ročníku festivalu *Macbeth* spojení dvou italských souborů Sardegna Teatro a TeatroPersona. Shakespearův *Macbeth* je klasikou ukázkou toho, co s člověkem udělá touha po moci. Italské poněkud upozadili roli ženy, lady Macbeth, která v tomto dramatu tradičně platí za strůjkyni zla, a soustředili se především na Macbetha, bratrance krále a dosud bezúhonného hrdiny požívajícího všeobecné úcty. Jeho žena samozřejmě jeho pád akceleroje, dál už si ale inscenace všimá především jeho psychologie a jeho morálního i společenského pádu.

Macbeth už byl v historii tolikrát inscenován, že asi nemá smysl dál se rozvádět o ději. Za pozornost stojí ovšem způsob zpracování. Zaujme zejména minimalistická scéna, jež si vystačí pouze s ohromnými plechovými stoly zprvu postavenými tak, aby tvořily stěnu, která funguje jako rezonanční deska, funkční zakrývající část scény a konečně i jako ony stoly. Minimalistickému

pojetí pomáhá i absence jakékoli hudby, místo ní se v průběhu ozývají jen nejrůznější zvuky, ruchy, až rámus. Tím ostatně celé představení i začíná, nepřijemným hlukem připomínajícím buď nástup ohromného vojska, příjezd tankového oddílu, nebo nesmírnou bouřku. Asi jak kdo chce. Hned vzápětí se ale na scéně objeví trio komických figur čarodějnic nesmyslně štěbetajících, kombinujících ztřeštěnou pantomimu s typicky italsky horlivou gestikulací, permanentně po sobě plivajících a groteskně se pitvořících. Jejich výstupy, střídající se s vážně miněnými obrazy Macbethova osudu, udržují inscenaci na hraně frašky, dokazují herecké mistrovství aktérů, ale po několikráte opakovaní už se pomalu jejich překvapivost vyčerpává a stávají se spíš přítěží a retardačním prvkem spádu děje.

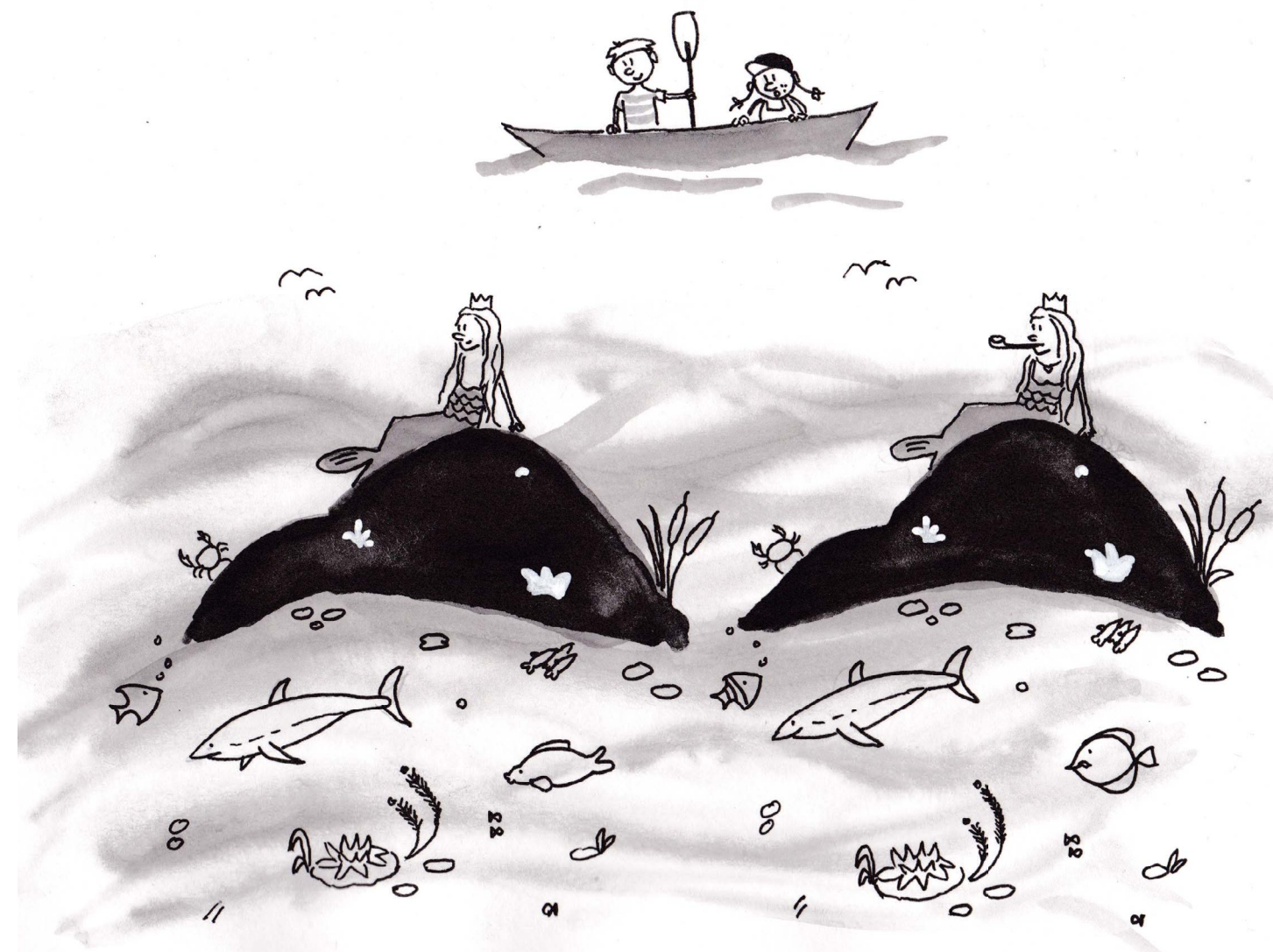
Přesto však se svými devadesáti minutami jde bez debat o jednu z nejkratších „shakespeareovek“ vůbec, což při vědomí toho, že i navzdory výše řečenému jde o nesmírně sevřené a dynamické dílo, jen dokazuje, že není třeba každého Shakespeara hrát tři hodiny.

Úplný večer až noc prvního dne festivalu už ovšem patřily divadlu nejpůsobivějšímu, totiž počasí. Ani nevím, jestli se během průtrže mračen odehrály nějaké open air produkce, měl jsem dost starostí s tím, abych se dostal někde do sucha napsat tyto řádky. Nezbyvá než doufat, že toto divadlo napříště z programu vypadne a diváci se budou moct rozmístit v pleněru a nemačkat se dál pod partystany, být věřim tomu, že ani to leckdy není k zahoezení. Kor, když to teď dva roky dělat v podstatě nemohli.

Dominik Melichar

ŽIVOTODÁRNÁ VODA

Ahoj! Pomoz nám najít, v čem se liší dva vodní světy.

SOBOTA 25/6/2022

English friendly
rodinné/family friendly

10.00 – 12.00	Stan před Divadlem Drak	Loutka z přírodnin	Puppet from Nature		Erika Čičmanová	ČR	dobrovolné/ voluntary admission	
10.00 – 12.30	Plenér před Divadlem Drak	Animační workshopy	Animation workshops		Sladovna Písek	Písek	dobrovolné/ voluntary admission	
10.00 – 12.30	Plenér před Divadlem Drak	Vodní bar Lalok	Water Bar Lalok		Sladovna Písek	Písek	dobrovolné/ voluntary admission	
10.00 – 19.00	Plenér před Divadlem Drak	Kolotoč řezbáře Matěje	Matěj the Carver's Carousel		Řezbář Matěj	ČR	dobrovolné/ voluntary admission	
10.30	Hlavní scéna Klicperova divadla	Na koho to slovo padne	Jumping the Gun	110 min	Klicperovo divadlo	Hradec Králové	290–330 Kč	
10.30	Studio Divadla Drak	Slož si	Play it	40 min	Divadlo Drak	Hradec Králové	120 Kč	
12.00	Plenér před Divadlem Drak	Moetivi Karavan/ Expedice k domovu	Moetivi Caravan/ Expedition Home	30 min	ProFitArt	Praha	100 Kč	
13.30	Plenér před Divadlem Drak	Moetivi Karavan/ Expedice k domovu	Moetivi Caravan/ Expedition Home	30 min	ProFitArt	Praha	100 Kč	
14.00	Stan před Divadlem Drak	Locika	Locika	45 min	Divadlo b	Praha	90 Kč	
14.00 – 18.00	Open Air šapitó	Výtvarný market	Creative Market		Open Pocket	Hradec Králové	zdarma/free admission	
14.00 – 19.00	Divadelní šapitó	Půjčovna koloběžek a soutěžní okruh	Scooter rental and race course		KOSTKA	Hradec Králové	zdarma/free admission	
14.30 – 16.30	Plenér před Divadlem Drak	Objev skryté světy	The Discovery of Hidden Worlds		Výtvarný obor Základní umělecké školy Střezina	Hradec Králové	dobrovolné/ voluntary admission	
14.30 – 19.00	Plenér před Divadlem Drak	Animační workshopy	Animation workshops		Sladovna Písek	Písek	dobrovolné/ voluntary admission	
14.30 – 19.00	Plenér před Divadlem Drak	Vodní bar Lalok	Water Bar Lalok		Sladovna Písek	Písek	dobrovolné/ voluntary admission	
15.00	Studio Divadla Drak	Slož si	Play it	40 min	Divadlo Drak	Hradec Králové	120 Kč	
15.00	Divadelní šapitó	Uši pro princeznu	Ears for the Princess	40 min	Studio Damúza	Praha	dobrovolné/ voluntary admission	
15.00 – 19.30	Žižkovy sady	Aktivity pro děti a rodiče	Activities for Children and Parents		Salinger	Hradec Králové	zdarma/free admission	
15.00 – 21.00	Hlavní scéna Klicperova divadla, Hlavní scéna Divadla Drak, Infocentrum v Žižkových sadech	Festivalová hra REGION DRAMOX	Festival game REGION DRAMOX		DRAMOX	ČR	zdarma/free admission	
15.30	Letní scéna Klicperova divadla	Kluci z pohádek aneb O Budulínkovi a O Smolíčkovi	The Fairy Tale Boys or Budulíněk and Smolíček	40 min	Jirka Polehňa	Hradec Králové	zdarma/free admission	
15.30	Studio Beseda	Prolomit vlny	Breaking the Waves	160 min	Klicperovo divadlo	Hradec Králové	260 Kč	
15.30	Plenér před Divadlem Drak	Moetivi Karavan/ Expedice k domovu	Moetivi Caravan/ Expedition Home	30 min	ProFitArt	Praha	100 Kč	
16.00	Žižkovy sady	Molekuly	Molecules	45 min	CIRRUS	Praha	dobrovolné/ voluntary admission	
16.00	Hlavní scéna Divadla Drak	Nepřátelský	Hostile	25 min	La compagnie Bakélite	Rennes (FRA)	120 Kč	
16.00 – 20.00	Městská hudební sín – Rytířský sál	Ahoj můj miláčku	Hello, my Love	10 min	TRIARIUS	Česká Třebová	dobrovolné/ voluntary admission	
17.00	Stan před Divadlem Drak	Malá mořská pohádka	A Little Sea Fairy Tale	45 min	Divadlo b	Praha	90 Kč	
17.00	Atrium Radnice	Krvavá Henrietta aneb jedno jaro v Paříži	Bloody Henrietta or One Spring in Paris	110 min	Divadlo Stodola	Brno	dobrovolné/ voluntary admission	
17.00	Open Air šapitó	koncert		40 min	InFlus	Letohrad	dobrovolné/ voluntary admission	
17.00	Terasy za Městskou hudební síní	Kitchen table – Molekuly	Kitchen table – Molecules	60 min	studenti středních škol, Anna Moberg, Kjell Moberg	NO/CZ/UK	zdarma/free admission	
17.30	Plenér před Divadlem Drak	Moetivi Karavan/ Expedice k domovu	Moetivi Caravan/ Expedition Home	30 min	ProFitArt	Praha	100 Kč	
18.00	Hlavní scéna Divadla Drak	Nepřátelský	Hostile	25 min	La compagnie Bakélite	Rennes (FRA)	120 Kč	
18.00	Open Air šapitó	koncert		40 min	WHITE FRUIT HONEY	Hradec Králové	dobrovolné/ voluntary admission	
18.30	Městská hudební sín	Kdekrademor	Kdekrademor	55 min	NOTDIS	Turnov	dobrovolné/ voluntary admission	
19.00	Hlavní scéna Klicperova divadla	Maryša	Maryša	135 min	Klicperovo divadlo	Hradec Králové	290–330 Kč	
19.00	Plenér před Divadlem Drak	Moetivi Karavan/ Expedice k domovu	Moetivi Caravan/ Expedition Home	30 min	ProFitArt	Praha	100 Kč	
19.00	Šapitó Žižka	Stand-up show	Stand-up Show	60 min	Underground Comedy	Praha	dobrovolné/ voluntary admission	
20.00	Šapitó před Divadlem Drak	koncert		50 min	Tomáš Palucha	Praha	dobrovolné/ voluntary admission	
21.00	Jižní terasy	Školní výlet	School Trip	20 min	Václav Bartoš	Hradec Králové	dobrovolné/ voluntary admission	
21.00	Šapitó Žižka	koncert		90 min	Minikapela	Praha	100 Kč	
21.15	Letní scéna Klicperova divadla	koncert		90 min	Mr. Moss	Hradec Králové	zdarma/free admission	
21.30	Studio Divadla Drak	Nothing else, Mothers	Nothing Else, Mothers	60 min	ProFitArt	Praha	220 Kč	
21.30	Hudební šapitó	koncert		40 min	THE. MAYREVOLUTION	Pardubice, Praha	dobrovolné/ voluntary admission	
22.15	Gočárovo schodiště	Ptačí sněm	The Conference of the Birds	40 min	DĚDA productions	Jičín, Praha	dobrovolné/ voluntary admission	
22.15	Atrium Radnice	ŠUHAJ	ŠUHAJ	75 min	Divadlo LÚZA	Hradec Králové	dobrovolné/ voluntary admission	
22.30	Hudební šapitó	koncert		40 min	Glad For Today	Hradec Králové	dobrovolné/ voluntary admission	
22.30 – 2.00	Šapitó Žižka	Volná zábava	At your Leisure	210 min	UMSKUP	Praha	zdarma/free admission	
23.00	Stan před Divadlem Drak	Zelenavý ptáček	The Green Bird	90 min	Geisslers Hofcomoedianten	Praha	150 Kč	
0.00	Hudební šapitó	DJ set		120 min	DJ Cigárko	Praha	zdarma/free admission	